

26869 - Ramazan süresince müslüman için önerilen program

Soru

Öncelikle kıymetli Ramazan ayının girişi münasebetiyle sizi tebrik ediyor ve Allah Teâlâ'dan hepimizin oruç ve kıyâmını kabul etmesini temenni ederim.

Bu fırsatı mümkün olduğunca ibâdet etmek ve ecir elde etmekle değerlendirmeyi temenni ederim.

Bu sebeple bu ayı hayır ve salih amellerle değerlendirebilmemiz için sizden bana ve âileme uygun bir program sunmanızı istirham ediyorum.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Allah Teâlâ, herkesin güzel söz ve salih amelini kabul etsin, bize, gizli ve açık amellerimizde ihlas nasip etsin.

Bu mübârek ayda müslüman için önerilen program şudur:

Müslümanın Ramazan'daki bir günü:

Müslüman, gününe, sabah namazından önce sahur ile başlamalıdır. Mümkün olduğunca geceden en kısa sürenin kaldığı vakte kadar sahurunu ertelemek daha fazîletlidir.

Müslüman, bundan sonra ezândan önce sabah namazı için hazırlık yapmalıdır. Evinde abdest alıp ezân okunmadan önce evinden çıkmalıdır.

Mescide (câmiye) girince iki rekât Tehıyyet'ul-Mecid'i (Mescidi Selâmlama Namazı'nı) kıldıktan sonra oturup ezân okununcaya kadar duâ etmekle veya Kur'an okumakla veyahut da zikirle meşgul olmalıdır. Ezân okunurken de müezzinin söylediklerini tekrar etmeli ve ezânı bitirdikten sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den gelen duâları okumalıdır. Sonra kalkıp iki rekât sabah namazının sünnetini kılmalıdır. Ardından sabah namazının farzı için kâmet getirilinceye kadar zikir,

duâ ve Kur'an okumakla meşgul olmalıdır. Böylelikle müslüman, namazı beklediği sürece namaz kılıyormuş gibi olur.

Sabah namazını cemaatle edâ ettikten sonra namazda selâmın akabinde meşrû kılınan duâ ve zikirleri okumalıdır (tesbihatı yerine getirmelidir). Bundan sonra güneş doğuncaya kadar mescitte oturup zikir ve Kur'an okumakla meşgul olmak isterse, bu daha fazîletlidir. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sabah namazından sonra böyle yapardı.

Ardından güneş doğduktan sonra yükselmeye başlar ve yaklaşık olarak onbeş dakika devam ettikten sonra Duhâ (Kuşluk) namazını kılmak isterse, bu da güzeldir. Duhâ namazının en azı iki rekâttır. Eğer Duhâ namazını en fazîletli vaktine kadar ertelemek isterse, -ki bu, sıcaklığın arttığı ve güneşin iyice yükseldiği vakittir-, bu daha fazîletlidir.

Sonra işine dinç gitmek için biraz uyumak isterse, Allah Teâlâ'nın izniyle ecir kazanması için uykusuna, ibâdeti edâ etmekte kendisine güç vermesi ve rızık elde etmek için niyet etmelidir. Uykudan önce de uyku için şer'î olan amelî ve kavî âdâbı uygulamaya gayret etmelidir.

Daha sonra işine gitmelidir. Öğle namazı vakti geldiği zaman, namaza önceden hazırlıklı olmak için, ezândan önce veya ezândan hemen sonra olmak üzere mescide erken gitmelidir. Ardından iki selâmda olmak üzere dört rekâtlık öğle namazının ilk sünnetini kılmalıdır. Sonra namaz için kâmet getirilinceye kadar Kur'an okumakla meşgul olmalıdır. Kâmet getirildikten sonra namazı cemaatle kılmalıdır. Farzdan sonra iki rekâtlık öğle namazının son sünnetini kılmalıdır.

Namazdan sonra mesai bitimi vaktine kadar yarım kalan işlerini bitirmelidir. İşten ayrıldıktan sonra eğer ikindi namazına uzun süre kalmış ve orada biraz dinlenme imkânı varsa, biraz dinlenmelidir. Yok eğer vakit yeterli değilse ve uyuduğu takdirde ikindi namazını kaçırmaktan endişe ediyorsa, namaz vakti girinceye kadar kendisini uygun bir şeyle meşgul etmelidir.

Örneğin evin ihtiyacı olan bazı şeyleri satın almak için markete veya pazara gidebilir veya işi bittiği andan itibaren doğrudan mescide gidebilir ve namazı kılincaya kadar mescitte kalabilir.

İkinci namazından sonra insan durumuna bakar. Eğer mescitte oturup Kur'an okumakla meşgul

olabilecekse, bu büyük bir ganimettir. Yok eğer insan kendisini yorgun ve bitkin hissediyorsa, geceleyin Terâvih namazına hazırlanmak için bu vakitte dinlenmesi gerekir.

Akşam ezânından önce iftar için hazırlık yapmalı ve iftardan önceki bu anlarda Kur'an okumak, duâ etmek veya hanım ve çocuklarla faydalı bir konuda konuşmak gibi, kendisine fayda verecek bir şeyle meşgul olmalıdır.

Bu vakitte meşgul olunabilecek en güzel şey; oruçlulara yemek getirme veya onlara yemek dağıtma ve bunu organize etme işine yardım etmek gibi oruçlulara iftar verme işine katkıda bulunmaktır. Bunun lezzetini, ancak deneyen kimse bilir.

İftardan sonra namazı cemaatle kılmak için mescide gitmelidir. Akşam namazının farzından sonra iki rekât akşamın sünnetini kılmalıdır. Sonra evine dönüp çok yememek kaydıyla bulabildiği yemeği yemelidir. Sonra kendisi ve âile halkı için bu vakti faydalı bir şekilde değerlendirmek için çaba göstermelidir. Örneğin kıssalar kitabından veya ilmî hükümler kitabından veya müsabaka (İslâmî genel kültür) kitabından pasajlar okumak veya mübah olan bir konuda konuşmak veyahut da insan nefsinin şevkle dinleyebileceği ve onu basın-yayın organlarında yayımlanan haramlardan alıkoyacak faydalı başka bir fikirde konuşmak gibi. Zirâ bu vakit (iftardan sonraki vakit), basın-yayın organlarının zirve yaptığı vakitlerdir. Nitekim akîdevî ve ahlâkî münkerleri içermesine rağmen en çekici ve özlemle beklenen programları bu vakitlerde yayımladıklarını görürsünüz.

Bu sebeple kıymetli kardeşim! Kendini bu programlardan yüz çevirmeye çalışmalısın ve kıyâmet günü ondan sorulacağın elinin altındakiler konusunda Allah'tan korkmalısın. Bu sebeple kıyâmet gününün sorgusu için cevap hazırlamalısın.

Sonra yatsı namazı için hazırlık yapıp mescide doğru yönelmeli ve Kur'an okumak veya mescitteki dersi dinlemekle meşgul olmalısın.

Bundan sonra yatsı namazının farzını edâ ettikten sonra yatsının iki rekâtlık sünnetini kılmalısın. Ardından imamın arkasında Terâvih namazını huşû ile ve düşünerek kılmalısın. İmam namazı bitirmeden sen mescitten çıkıp gitmemelisin.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

[مَنْ قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ.] رواه أبو داود وصححه الألباني في صلاة التراويح

"Teravîh namazını imamla birlikte sonuna kadar tamamlayan kimseye, o geceyi bütünüyle ibâdetle geçirmiş gibi sevap yazılır."[\[1\]](#)

Sonra durumuna ve kişisel bağlantılarına uygun olarak Terâvih namazından sonra kendine bir program yapmalısın.

Bunun için şunları gözönünde bulundurmalısın:

Bütün haramlardan ve haramlara götüren sebeplerden uzak durmalısın.

Âile halkını haramlardan birisine veya haramlara götüren sebeplere düşmekten hikmetli bir şekilde uzak tutmalısın.

Örneğin onlara özel programlar hazırlamak veya onları dînen mübah olan yerlere pikniğe götürmek veyahut da onları kötü arkadaşlardan uzak tutmak ve onlar için iyi arkadaşlar aramak gibi.

Fazîletli bir ameli bırakıp ondan daha fazîletli amellerle meşgul olmalısın.

Sonra erken uyumaya gayret etmelisin. Bunun yanında uykudan önceki fiilî ve sözlü dînî âdâbı unutmamalısın. Eğer uykudan önce Kur'an'dan veya faydalı İslâmî kitaplardan bir şeyler okuyabilirsen, bu güzel olur. Özellikle de Kur'an'dan günlük olarak okuduğun cüz veya cüzleri okumayı bitirmemişsen, onları bitirmeden uyumamalısın.

Sonra sahurdan önce duâ ile meşgul olmak için yeterli olan bir vakitte uyanmalısın. Bu vakit, gecenin üçte birlik bölümünün sonundaki ilâhî nüzûl vaktidir.

Nitekim Allah -azze ve celle- bu vakitte istiğfarda bulunanlara övgüde bulunduğu gibi bu vakitte duâ edenlerin duâsına icâbet edeceğini ve tevbe edenlerin tevbelerini kabul edeceğini vâdetmiştir. Bu sebeple bu büyük fırsatı kaçırmamalısın.

Cuma günü:

Cuma günü, haftanın en fazîletli günüdür. Bu sebeple ibâdet ve taat konusunda Cuma günü için özel bir programın olması gerekir.

Cuma günü şu konuların gözönünde bulundurulması gerekir:

Cuma namazına erken gitmek.

Cuma günü ikindi namazından sonra mescitte kalıp bu günün son anına -güneş batıncaya- kadar Kur'an okumak ve duâ etmekle meşgul olmak. Çünkü ikindi namazından güneş batıncaya kadar olan vakit, duânın kabul olunduğu vakittir.

Bu günü (Cuma gününü), hafta içinde bitiremediğin işleri bitirmek için bir fırsat olarak değerlendir.

Örneğin bir haftada Kur'an'dan okuduğun cüz veya cüzleri veyahut kitabı bitirmek ya da dinleyemediğin kaseti dinlemek gibi yarım kalan işleri tamamlamalısın.

Ramazan'ın son on günü:

Ramazan'ın son on gününde bin geceden daha hayırlı olan Kadir gecesine vardır. Bunun için insanın, Ramazan'ın bu son on gününde mescitte itikafa girmesi meşrû kılınmıştır. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Kadir gecesini aramak için Ramazan'ın son on gününde itikafa girerdi. Bu sebeple kim, Ramazan'ın son on gününde itikafa girme imkânını bulursa, bu onun için, Allah Teâlâ'dan büyük bir minnet ve lütuftur.

Ramazan'ın son on gününden birisinde itikafa girme imkânı bulamazsa, bu geceleri ibâdet, taat, kıyâm, Kur'an okumak, zikir ve duâ ile meşgul olmaya gayret etsin. Bunun için de geceleyin uykusuz kalabilmek için gündüz bedenini rahat ettirmesi ve dinlenmesi gerekir.

Uyarılar:

Bu program, önerilen bir program olup her fert, kendi imkânı ve şartları doğrultusunda değiştirme imkânı olan esnek bir programdır.

Bu programda Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olan sünnetleri zikretmeye sıkı sıkıya bağlı kalındı. Dolayısıyla bu programda zikredilen şeylerin hepsinin vâcip veya farz oldukları anlamına gelmemelidir. Aksine bu programdaki pek çok şey, sünnet ve müstehap türündendir.

Amellerin Allah Teâlâ'ya en sevimli olanı; az da olsa devamlı olarak yapılanıdır. Bu sebeple insan, Ramazan ayının başında taat ve ibâdetleri yerine getirmekte aşırı gayretli ve istekli olabilir. Fakat daha sonra da kendisine bir bıkkınlık ve gevşeklik gelebilir. Bu durumdan sakınmalısın. Bu ayda edâ edeceğin bütün amellere devam etmeye gayret etmelisin.

Müslümanın, bol bol hayır ve salih amel işlemek gibi büyük fırsatları kaçırmamak için bu mübârek ayda vaktini düzenlemeye çalışması gerekir.

Örneğin insan, âile halkının ihtiyacı olan şeyleri Ramazan ayı girmeden önce satın almaya gayret etmelidir. Aynı şekilde evin günlük ihtiyaçlarını, çarşı ve pazarın kalabalık olmadığı vakitlerde satın almalıdır.

Başka bir örnek verecek olursak:

İnsanın kişisel ve âile ziyâretleri, kendisini ibâdetinden alıkoymaması için önceden düzenlenmesi gerekir.

Bu mübârek ayda birinci hedefin; bol bol ibâdet etmek ve Allah Teâlâ'nın rızâsına vesile olacak amelleri işlemek olmalıdır.

Ramazan ayının başından itibaren namaz vakitlerinde mescide erken gitmeye, Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'i hatmetmeye, bu büyük ayda geceleri devamlı olarak ibâdetle geçirmeye ve malından imkânın nisbetince harcamaya kesin karar vermelisin.

Ramazan ayını, Allah -azze ve celle-'nin kitabı ile olan bağlantını güçlendirmek için bir fırsat olarak değerlendirmelisin.

Bunun için şu yollara başvurmalısın:

Kur'an âyetlerini doğru ve düzgün okumaya çalışmalısın. Bunun yolu ise, iyi Kur'an okutan birisinin

yanında kıraatını düzeltmendir. Bu imkânı bulamazsan, Kur'an'ı iyi okuyan hafızların kaset veya CD'lerini dinlemek sûretiyle bunu elde edebilirsin.

Allah -azze ve celle-'nin ezberlemesini sana bahşettiği sûreleri tekrar tekrar okuyarak gözden geçirmeli ve ezberini arttırmalısın.

Anlamadığın âyetlerin tefsirini okumalısın. Bunu ise, ya sana karmaşık gelen âyetleri anlamak için Beğavî tefsiri, İbn-i Kesir tefsiri, Sa'dî tefsiri gibi güvenilir tefsir kitaplarına başvurmalısın, ya da tefsir kitaplarından birisinden düzenli bir şekilde okumak için kendine bir program yapmalısın. Okumaya da Amme cüzünden başlarsın, sonra Tebâreke ve diğer cüzlere geçersin.

Allah -azze ve celle-'nin kitabını okurken âyetlerde geçen emirleri uygulamaya önem vermelisin.

Allah -azze ve celle-'den, orucunu tam olarak tutmak ve gecelerini ibâdetle geçirmek sûretiyle Ramazan ayını idrak etme nimetini üzerimize tamamlamasını, amellerimizi kabul etmesini, kusur ve eksiklerimizi bağışlamasını niyâz ederiz.

---

[1] Ebu Davud, hadis no: 1370. Elbânî, "Terâvih Namazı" adlı kitabının 15. Sayfasında hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.